

tacticus – dat laatste vooral daarom omdat hij, zich in zijn toespraken voordoend als voorstander van alleen-maar-gewapende-strijd (oproepen tot matiging gingen na oktober '45 niet meer van hem uit), in werkelijkheid een overtuigd aanhanger was van het combineren van die strijd met diplomatieke compromissen.

★

Het feit dat Soekarno in vèrgaande mate met de Japanners had gecollaboreerd, heeft in de interne ontwikkeling van de Republiek geen rol gespeeld, behalve in de allereerste maanden – dat zijn tegelijk de maanden geweest waarin zich op Java de tegenstellingen waarover wij in het voorafgaande schreven, al duidelijk manifesteerden.

De (in de Japanse tijd voorbereide) Grondwet van de Republiek had Soekarno als president een grote macht gegeven: hij zou alle ministers benoemen en ontslaan, een recht van veto hebben ten aanzien van alle besluiten van een te vormen Raad van Volksvertegenwoordigers, een Adviesraad naast zich krijgen welks leden hij zelf zou benoemen, en in een noodtoestand geheel buiten de Raad van Volksvertegenwoordigers om bij dekreet kunnen regeren. Niet de bedoelde Raad van Volksvertegenwoordigers, noch de Adviesraad werden gevormd – het enige dat tot stand kwam was het honderdzeven-en-dertig leden tellende *Komitee Nasional Indonesia Poesat*, het *Knip*. Deze opzet nu werd door geen Indonesische voorman duidelijker afgewezen dan door Sjahrir. Hij was een socialist en een democraat en hij wist voldoende van de wereld buiten Indonesië af om te beseffen dat voortzetting van de eigenmachtige acties der *pemoeda*'s en handhaving van een autoritair bestel en van de op papier haast almachtige positie van Soekarno de naam van de Republiek bij de Britten en de Amerikanen ernstig zou schaden. Hij publiceerde een brochure waarin hij jongeren die tegen weerlozen gewelddadig optraden, 'fascisten' noemde, de collaboratie met de Japanners veroordeelde en aandrong op een grondige maatschappelijke hervorming: de macht van de bestuursaristocratie (een van de pijlers onder Soekarno's eerste bewind) moest gebroken worden, elk bodemperceel eigendom worden van de landbouwer die het bewerkte. Voor zijn staatkundige denkbeelden vond hij steeds meer aanhangers binnen het *Knip* – dit lichaam besloot op 25 oktober '45 tot invoering van een parlementair stelsel, waarbij een eerder door het *Knip* samengesteld Werkcomité als voorlopig parlement zou fungeren. Sjahrir werd voorzitter van dat Werkcomité en bewerk-